

6.2. შსაზრთხოების უზრუნველყოფის სქემა ებსზ-ში

თუ შევეცდებით ბოსნიური სქემის გამოყენებას აფხაზეთის შემთხვევაში, ფუნქციების განაწილებას შემდეგი სახე ექნება:

1. ეგსზ-ის მოქმედების პირველ ეტაპზე სტაბილიზაციის ძალების ფუნქციას შეასრულებს უკვე არსებული დსთ-ის სამშვიდობო ძალები. მათი მოვალეობა იქნება ცეცხლის შეწყვეტისა და საბრძოლო მოქმედების განუახლებლობის უზრუნველყოფა. ამასთან, განსხვავებით SFOR-ისაგან, მათი მანდატი ბევრად უფრო შეზღუდული იქნება და მათ არ ექნებათ უფლება, ჩაერიონ ტვირთების მოძრაობაში ან ნებისმიერ სხვა ეკონომიკურ ღონისძიებაში. ასევე, იმის გათვალისწინებით, რომ, ბოსნიისაგან განსხვავებით, აფხაზეთში უკვე 13 წელია შენარჩუნებულია ცეცხლის შეწყვეტის რეჟიმი, სამშვიდობო ძალების მანდატი დასრულდება და ისინი გავლენ კონფლიქტის ზონიდან საკმაოდ სწრაფად, ზონის ამუშავების პირველი ეტაპის დასრულებისთანავე;
2. უსაფრთხოების სისტემის მეორე საფეხური იქნება მრავალეროვნული სპეციალური დანაყოფი (Multinational Specialised Unit – MSU), რომელიც დაკომპლექტდება საერთაშორისო კონტინგენტით და განლაგდება 0-12 და 12-24 კმ ზონებში, აფხაზეთის ადმინისტრაციული საზღვრის ორივე მხარეს. მისი ფუნქციები ბოსნიური მოდელის ანალოგიური იქნება;
3. უსაფრთხოების სისტემის მესამე საფეხური იქნება საერთაშორისო საპოლიციო ძალები (IPTF), რომელიც დაკომპლექტდება საერთაშორისო კონტინგენტით და განლაგდება 0-12, 12-24 და 24-30 კმ ზონებში, აფხაზეთის ადმინისტრაციული საზღვრის ორივე მხარეს. მათი ფუნქციები ბოსნიური მოდელის ანალოგიური იქნება, ხოლო ძირითადი მიზანი – მულტიეთნიკური პრინციპით დაკომპლექტებული შერეული საპოლიციო ძალების მომზადება და ამოქმედება.
4. საბაჟოებზე განხორციელდება საერთაშორისო მონიტორინგი – რჩევისა და მონიტორინგისთვის შესაძლებელია ეკროკავშირის სასაზღვრო სააგენტოსა და დსთ-ის წარმომადგენელთა გამოყენება.

6.3. შსაზრთხოების უზრუნველყოფის რისკები

პროექტის განხორციელების პროცესში იარსებებს შემდეგი რისკები:

- რუსეთის მხრიდან აღნიშნული პროექტის განხორციელებისათვის წინააღმდეგობის გაწევა – პირდაპირი (უშუალო პოლიტიკური წინააღმდეგობა) ან არაპირდაპირი (წინააღმდეგობა აფხაზების, კაზაკების ან ჩრდილოეპიკასიელების გამოყენებით) გზით;
- სტატუს-კეოს შენარჩუნება და კონტრაბანდული საქონლის გადაადგილება;
- დაინტერესებული ჯგუფების მიერ არეულობის/დაძაბულობის პროვოკირება;
- პროექტის მოწყობა დსთ-ის სამშვიდობო ძალების მიერ არალეგალური შემოსავლის მიღების მიზნით – ტვირთების გაჩერებისა და

კონტროლის მცდელობა, ადამიანების გადაადგილებისათვის შეფერხების შექმნა;

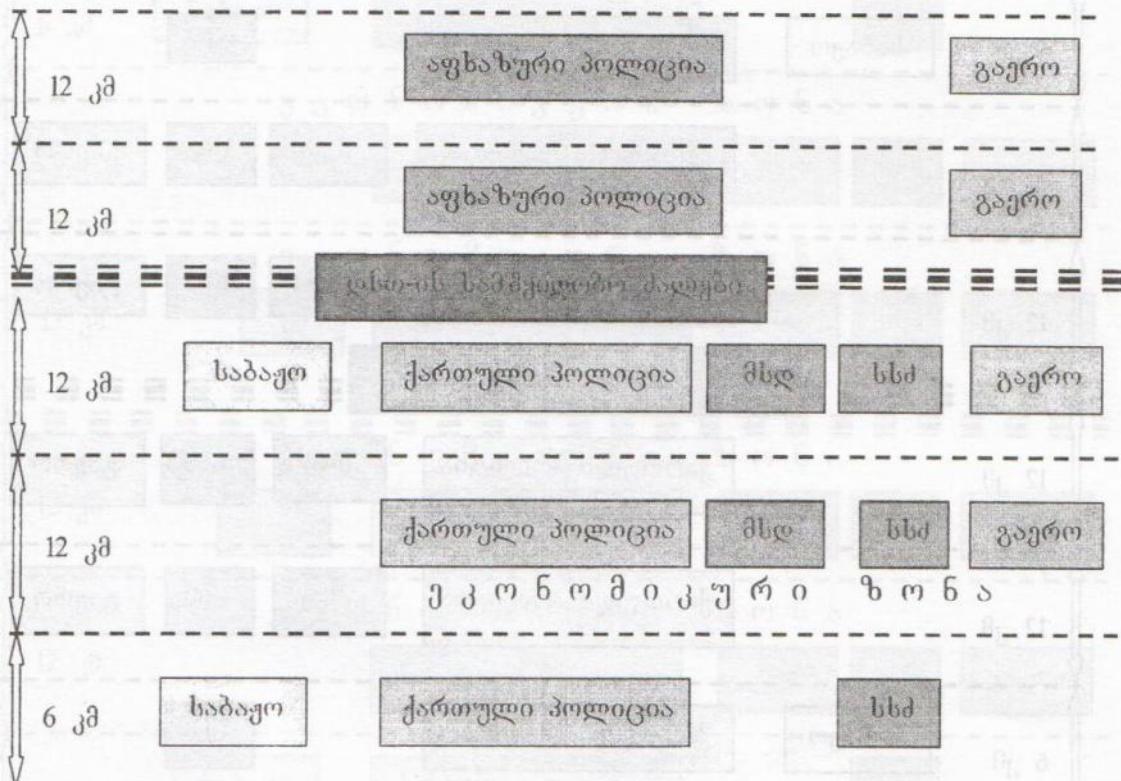
- პროცესუაციების მოწყობა და არეულობის შექმნა აფხაზური მხარის შეიარაღებული ფორმირებების მიერ კონფლიქტის მოწესრიგებისათვის იდეოლოგიური მოსაზრებებით ხელის შეშლის ან არალეგალური შემოსავლის მიღების მიზნით;
- კონფლიქტის ზონაში არსებული რთული კრიმინოგენული ვითარება;
- აფხაზური მხარის შეიარაღებული ჯგუფების მიერ გალის რაიონში რეკეტისა და ფულის გამოძალვის მცდელობები;
- პრობლემები საერთაშორისო საპოლიციო ძალებსა და ადგილობრივ პოლიციას შორის ყოველდღიურ სამუშაო ურთიერთობებში.

6.4. საერთაშორისო საარმიტო ძალებისა და მრავალეროვნული საეციალური დანაყოფის დაკომალებული შესაძლო ვარიანტები

1. ევროკავშირის საპოლიციო ძალები ერთიანი საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკის (ESDP) ფარგლებში. შესაძლოა გამოყენებულ იქნეს ბოსნიასა და მაკედონიაში მიმდინარე საპოლიციო ოპერაციების გამოცდილება;
2. ევროკავშირის ცალკეული ქვეყნების საპოლიციო ძალები „მსურველთა კოალიციის“ პრინციპით. შესაძლოა დაემატოს ზოგიერთი არაწევრი მსურველი ქვეყნის კონტინგენტებიც;
3. ცალკეული ქვეყნების საპოლიციო ძალები „მსურველთა კოალიციის“ პრინციპით, გაეროს უშიშროების საბჭოს მანდატით მიმდინარე ოპერაციის ფარგლებში;
4. ცალკეული ქვეყნების საპოლიციო ძალები „მსურველთა კოალიციის“ პრინციპით, ეუთო-ს მანდატით მიმდინარე ოპერაციის ფარგლებში;
5. ნატოს წევრი-სახელმწიფოების ძალები ამ ორგანიზაციის დამოუკიდებელი ოპერაციის ფარგლებში, ბოსნიასა და კოსოვოს გამოცდილების გათვალისწინებით;
6. ნატოს ცალკეული ქვეყნების საპოლიციო ძალები „მსურველთა კოალიციის“ პრინციპით. შესაძლოა დაემატოს ზოგიერთი არაწევრი მსურველი ქვეყნის კონტინგენტებიც;
7. ნატოს წევრი-სახელმწიფოების ძალები, გაეროს უშიშროების საბჭოს მანდატით მიმდინარე ოპერაციის ფარგლებში, ცალკეული მსურველი ქვეყნების დამატებით საპოლიციო ძალებთან ერთად.

6.5. ებსზ-ში უსაფრთხოების უზრუნველყოფის ეტაპები სქემა

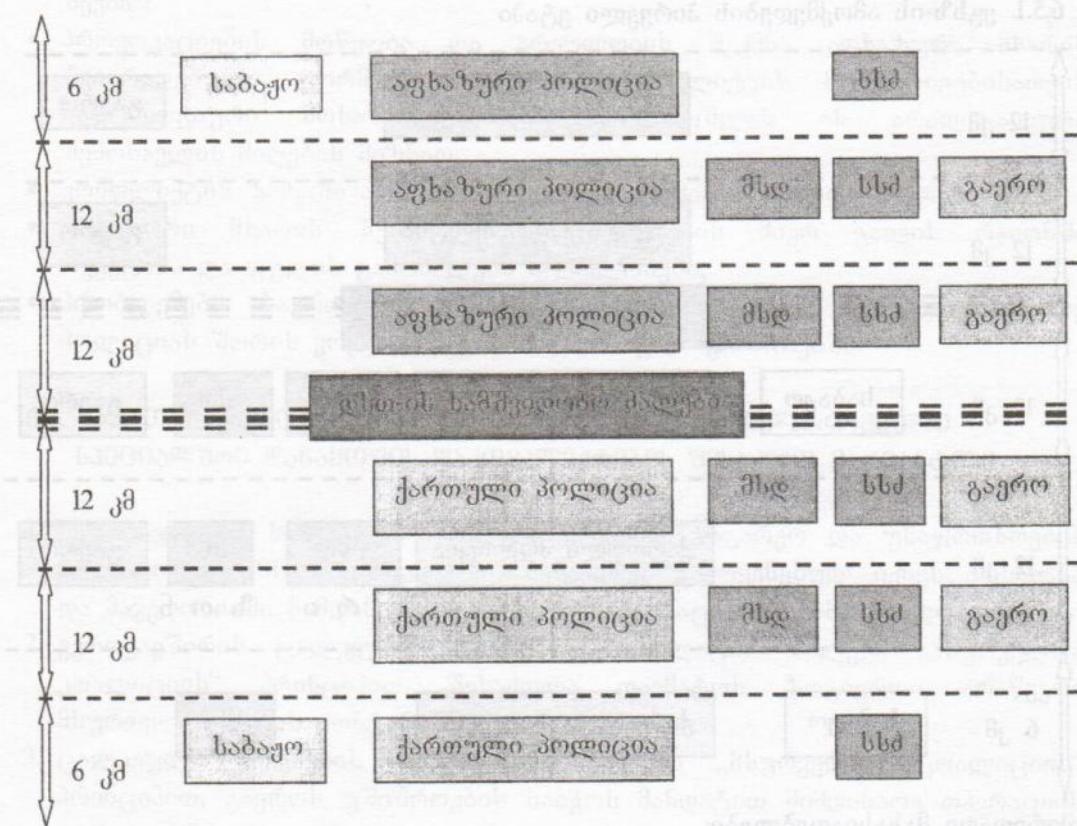
6.5.1. ებსზ-ის ამოქმედების პირველი ეტაპი

ძირითადი მახასიათებლები:

- ეგსზ ფუნქციობას იწყებს მხოლოდ სამეგრელოს მიმართულებით. ზონა ფუნქციონირებს ცალმხრივი გამტარებლობით, ანუ აფხაზურ მხარეს ეძლევა ეკონომიკურ პროექტებში მონაწილეობის მიღების შესაძლებლობა. იმავდროულად, ზონის საზღვარზე (ორივე მხარეს) იმუშავებს საბაჟო კონტროლი, ოღონდ აფხაზეთის მხარეს მხოლოდ საქონლის აღრიცხვის და არა დაბეგვრის ფუნქციით;
- დსტ-ის სამშენებლო ძალები რჩებიან დღევანდელი განლაგების აღვილას. მათი მანდატი იქნება ცეცხლის შეწყვეტის რეჟიმის დაცვა 0-12 კმ ზონაში. ისინი არ ერევიან ტერიტორიების მოძრაობასა და ტრანზიტში;
- ქართულ მხარეს 0-12, 12-24 და 24-30 კმ ზონებში განთავსდება საერთაშორისო საპოლიციო ძალების (სსპ) დანაყოფი შეზღუდული (ძირითადი, სამეთვალყურეო) ფუნქციებით;
- ქართულ მხარეს 0-12 და 12-24 კმ ზონებში განთავსდება სამხედრო პოლიციის მრავალურენტული სტრუქტური დაზაფლური (მსდ) მსუბუქი შეიარაღებით. მისი მანდატი იქნება ისეთი ტიპის როტული, კრიზისული სიტუაციების მენეჯმენტი, რომლებშიც მონაწილეობს მრავალრიცხოვანი სამოქალაქო მოსახლეობა და, ამდენად, მიზანშეუწონელია პოლიციის ან სამხედროების გამოყენება;
- ქართულ მხარეს 0-12, 12-24 და 24-30 კმ ზონებში ძირითად წესრიგს იცავს ქართული მხარე;
- აფხაზური მხარის არც ერთ ზონაში არ ხდება დამატებითი კონტრინგენტის განლაგება, ფუნქციონირებს 1994 წლის შეთანხმების თანახმად დღეისათვის არსებული სქემა.

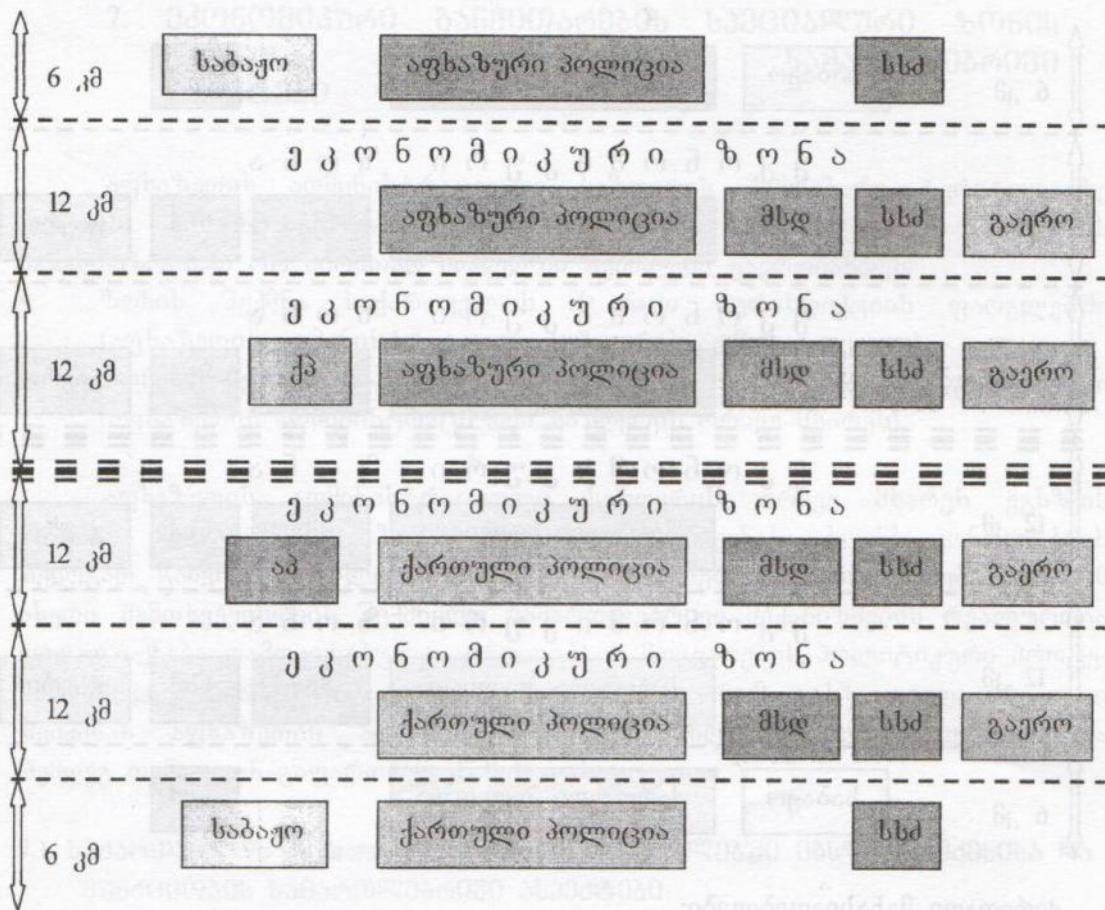
6.5.2. ეგსზ-ის ამოქმედების მეორე ეტაპი

ძირითადი მახასიათებლები:

- ეგსზ ფუნქციონას იწყებს სრული მოცულობით, აფხაზეთის ადმინისტრაციული საზღვრის ორივე მხარეს;
- დსთ-ის სამშენებლო ძალები რჩებიან დღევანდელი განლაგების ადგილას. მათი მანდატი იქნება ცეცხლის შეწყვეტის რეჟიმის დაცვა 0-12 კმ ზონაში. ისინი არ ერევიან ტვირთების მოძრაობასა და ტრანზიტი;
- 0-12, 12-24 და 24-30 კმ ზონაში განლაგდება საერთაშორისო საპოლიციო ძალების კონტინგენტი სამეთვალყურეო, სასწავლო და საზღვაო ფუნქციებით;
- ადმინისტრაციული საზღვრის ორივე მხარეს 0-12 და 12-24 კმ ზონებში განთავსდება სამხედრო პოლიციის შრავალურობის საპუნქტო დანარისებული მსებუქი შეიარაღებით. მისი მანდატი იქნება ისეთი ტიპის როტული, კრიზისული სიტუაციების მენეჯმენტი, რომლებშიც მონაწილეობს მრავალრიცხოვანი სამოქალაქო მოსახლეობა და, ამდენად, მიზანშეუწოებლივი პოლიციის ან სამხედროების გამოყენება;
- 0-12, 12-24 და 24-30 კმ ზონებში ძირითად წესრიგს იცავენ მხარეთა პოლიციები;

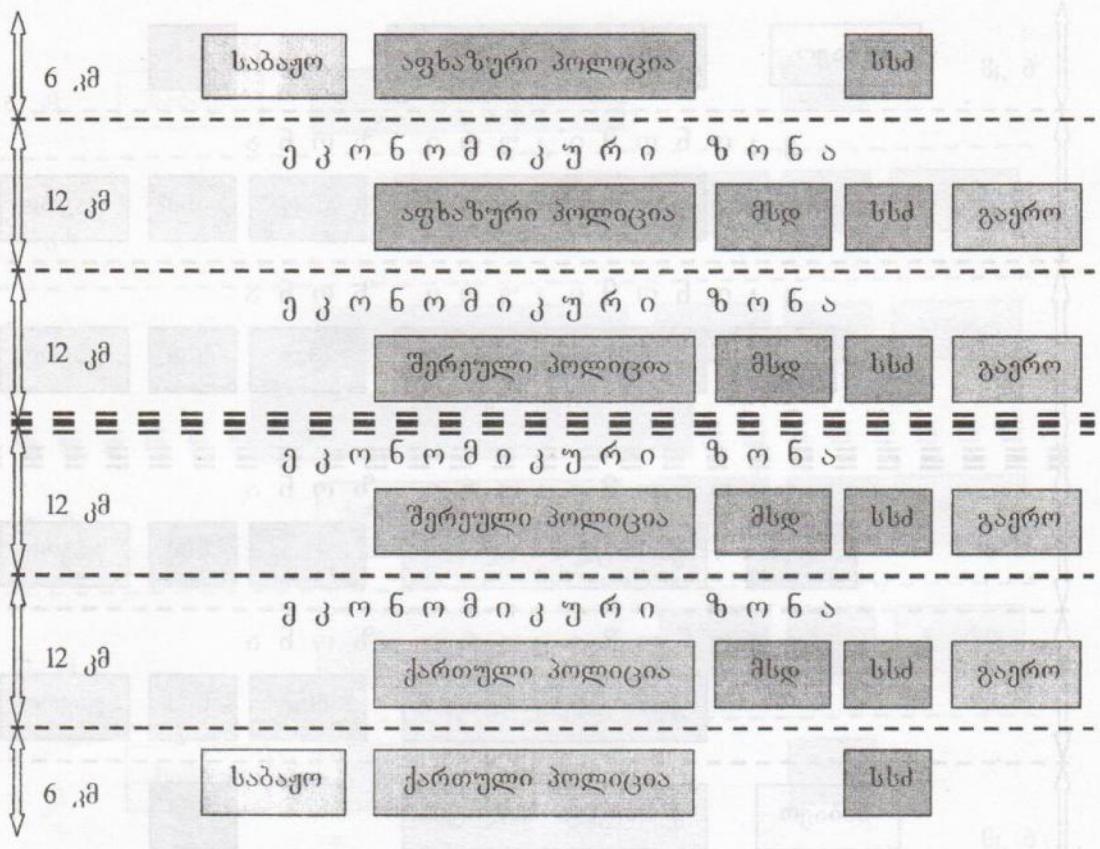
6.5.3. ეგსზ-ის ამოქმედების მესამე ეტაპი

ძირითადი მახასიათებლები:

- დსთ-ის სამშვიდობო ძილები გადიან 0-12 კმ ზონიდან. მათ ნაცვლად ზონაში ძირითად წესრიგს იცავენ მხარეთა პოლიციური ძალები, მრავალური ქადაგები საკუთარები და საერთაშორისო საპოლიციო ძალები;
- 0-12, 12-24 და 24-30 კმ ზონაში რჩება საერთაშორისო საპოლიციო ძალების კონტინგენტი სამეთვალყურეო, სასწავლო და საზედამხედველო ფუნქციებით;
- 0-12 და 12-24 კმ ზონებში რჩება სამხედრო პოლიციის მრავალუროვნეული სპეციალური დაზაფრული მსუბუქი შეიარაღებით. მისი მანდატი იქნება ისეთი ტიპის რთული, კრიზისული სიტუაციების შენეჯმენტი, რომლებშიც მონაწილეობს მრავალრიცხვოვანი სამოქალაქო მოსახლეობა და, ამდენად, მიზანშეუწონელია პოლიციის ან სამხედროების გამოყენება;
- 0-12, 12-24 და 24-30 კმ ზონებში ძირითად წესრიგს იცავენ მხარეთა პოლიციები;
- 0-12 კმ ზონაში დამატებით განლაგდება დაპირისპირებულ მხარეთა საპოლიციო ძალების შეზღუდული კონტინგენტები, ძირითადად, სამეთვალყურეო და სასწავლო ფუნქციებით.

6.5.4. ეგსტ-ის ამოქმედების მეოთხე ეტაპი

ძირითადი მახასიათებლები:

- 0-12 კმ ზონაში იქმნება და პასუხისმგებლობას იღებს მხარეთა შერეული პოლიციური ძალები. მუშაობის მიზანი იქნება წესრიგის დაცვა ეგსტ-ის შეუფერხებელი მუშაობისათვის. ამავე ზონაში რჩება საერთაშორისო საპოლიციო ძალების დანაყოფი სამეთვალყურეო, სასწავლო და საზედამხედველო ფუნქციებით, აგრეთვე მრავალერთობნებით საქონალური დანაწევი;
- 0-12 და 12-24 კმ ზონებში რჩება სამხედრო პოლიციის მრავალერთობნები სპეციალური დანერვული მსუბუქი შეიარაღებით. მისი მანდატი იქნება ისეთი ტიპის როლი, კრიზისული სიტუაციების მენეჯმენტი, რომლებმიც მონაწილეობს მრავალრიცხოვანი სამოქალაქო მოსახლეობა და ამდენად, მიზანშეუწონელია პოლიციის ან სამხედროების გამოყენება;
- 0-12, 12-24 და 24-30 კმ ზონაში რჩება საერთაშორისო საპოლიციო ძალების კონტინგენტი სამეთვალყურეო, სასწავლო და საზედამხედველო ფუნქციებით;

უკავიარებელი მოვლენები:

იმ შემთხვევაში, თუ ვერ მოხერხდა შეთანხმება აფხაზეთის აღმინისტრაციული საზღვრის მრივების გენერალური შექმნის თაობაზე, ასეთი შეთანხმების მიღწევამდე ამოქმედდება მხოლოდ I ეტაპის შესაბამისი სქემა.

7. ეპონომიკური განვითარების საეციალური ზონის შექმნისა და უზრუნველყოფის სამართლებრივი ასამაღლებები

აფხაზეთის ადმინისტრაციული საზღვრის მიმდებარე ტერიტორიაზე ეგსზ-ის შექმნის რამდენიმე ვარიანტი, სამართლებრივი რეჟიმის თვალსაზრისით ორ ძირითად მოდელში შეიძლება გაერთიანდეს:

- ზონის შექმნა საქართველოს *de facto* იურისდიქციის ფარგლებში (აფხაზეთის ადმინისტრაციული საზღვრის აღმოსავლეთით)
- ზონის შექმნა საქართველოს *de jure* იურისდიქციის ფარგლებში (აფხაზეთის ადმინისტრაციული საზღვრის ორივე მხარეს).

აფხაზეთის ადმინისტრაციული საზღვრის ორივე მხარეს ეგსზ-ის შექმნასა და ფუნქციონაზე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს კონფლიქტის შედეგად გაჩენილი პოლიტიკური და სამართლებრივი პრობლემები, ამიტომ ასეთი შემთხვევისთვის შექმნილი სამართლებრივი მექანიზმების რეალურობა დიდად იქნება დამოკიდებული კონფლიქტის მოგვარების პოლიტიკური პროცესის მსვლელობაზე. არც ისაა გამორიცხული, რომ ეგსზ თავდაპირველად შეიქმნას აფხაზეთის ადმინისტრაციული საზღვრის აღმოსავლეთით და შემდეგ თანდათან გაფართოვდეს მის დასავლეთით.

7.1. სამართლებრივი *de facto* იურისდიქციის უარგლებაზი ებსზ-ის შექმნისა და უზრუნველყოფის სამართლებრივი ასამაღლებები

7.1.1. ეგსზ-ის სამართლებრივი სტატუსის განსაზღვრის ფორმა

ეგსზ-ის ცალმხრივ რეჟიმში, ანუ *de facto* იურისდიქციის ფარგლებში, შექმნის შემთხვევაში მისი სამართლებრივი სტატუსი უნდა განისაზღვროს საქართველოს ცენტრალური ხელისუფლების აქტით.

აღნიშნული საკითხის მოწესრიგება ყველაზე მიზანშეწონილად მიგვაჩნია კონსტიტუციური კანონის მეშვეობით, ან ორგანული კანონით მაინც. ართალია, სხვა სახელმწიფოებში ზემოაღნიშნული საკითხის კონსტიტუციურ დონეზე ამგვარი მოწესრიგების პრაქტიკა არ გვხდება და ეს საკითხი, როგორც წესი, ჩვეულებრივი კანონის დონეზე წყდება, მაგრამ მიგვაჩნია, რომ საქართველოში ამ მოდელის დანერგვა ყველაზე უფრო უპრიანია. ეს ძირითადად იმითაა განპირობებული, რომ ეგსზ-ის საკითხის აქტუალიზაცია, უპირველეს ყოვლისა, განპირობებულია ქვეყანაში ტერიტორიული კონფლიქტების მშვიდობიანი მეთოდებით მოწესრიგების სურვილით. ამ ამოცანის გადასაწყვეტად კი სასურველია ზონის სამართლებრივი სტატუსი განისაზღვროს იურიდიული იერარქიის უმაღლეს საფეხურზე მდგრმი სამართლებრივი აქტით.

ამ საკითხზე კონსტიტუციური კანონის მიღებას აქვს ერთი ხარვეზი – მისი მიღებისა და შეცვლის ოპერატორულობა დაბალია, ვინაიდან კონსტიტუციური კანონი უნდა გამოქვეყნდეს საერთო-სახალხო განხილვისათვის და გამოქვეყნებიდან მხოლოდ ერთი თვის შემდეგ არის შესაძლებელი მისი განხილვის დაწყება საქართველოს პარლამენტში. ამასთან, მისი მიღება ან შეცვლა საჭიროებს პარლამენტის კვალიფიციურ უმრავლესობას.

სამაგიეროდ, კონსტიტუციური კანონის მიღებას აქვს მთელი რიგი მნიშვნელოვანი უპირატესობებისა:

- ის საკითხი, რომ კონსტიტუციური კანონის შეცვლა ან გაუქმება გართულებულია სპეციალური ვადებისა და მაღალი კვორუმის აუცილებლობით, მნიშვნელოვან უპირატესობადაც შეიძლება ჩაითვალოს, ვინაიდან ეგსზ-ში სტაბილური თამაშის წესები მას უფრო მიმზიდველს გახდის ინვესტორისათვის;
- წლების მანძილზე საქართველოს მხარეს არაერთი ხელშეკრულებისათვის აქვს მოწერილი ხელი კონფლიქტის ზონაში სამშვიდობო ძალების არსებობისა და საქმიანობის თაობაზე. ამ ხელშეკრულებებით სხვა უფლებამოსილებებითან ერთად სამშვიდობო ძალებს მინიჭებული აქვთ ტრანსპორტირება-გადაზიდვების კონტროლის უფლებამოსილება (მაგალითად, დსტ-ის წევრი სახელმწიფოების 1996 წლის 19 იანვრის გადაწყვეტილება „დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობაში კოლექტიური სამშვიდობო ძალების შესახებ დებულების დამტკიცების შესახებ“). საქართველოს კონსტიტუციით აღიარებულია საერთაშორისო ნორმის უპირატესობა შიდასახელმწიფოებრივი აქტის მიმართ. თუმცა, კონსტიტუციითვე დადგენილია, რომ საქართველოს კონსტიტუციასა და კონსტიტუციითვე დადგენილია, რომ საქართველოს მოწესრიგება კონსტიტუციური კანონით (მაგალითად, აღნიშნული საკითხის მოწესრიგება კონსტიტუციური კანონით (მაგალითად, იმის დადგენა, რომ ეგსზ-ში აკრძალულია ტვირთების შემოწმება, მათი გადაადგილების შეფერხება და ა.შ.) დამატებით სამართლებრივ გარანტიებს შეუქმნის საქართველოს ხელისუფლებას დსტ-ის სამშვიდობო ძალებითან ამა თუ იმ საკითხის გამო დავის წარმოშობის შემთხვევაში (მათ შორის, საწარმოთა ფუნქციონიბის, ტვირთების უსაფრთხო და შეუფერხებელი გადაადგილების გამო და ა.შ.);
- ეგსზ-ის ფუნქციონისათვის აუცილებელია სპეციალური სამართლებრივი რეჟიმის, შეღავათებისა და გამონაკლისების დადგენა, რაც საჭიროებს სათანადო ცელილებების შეტანას სხვადასხვა სამართლებრივ აქტებში (კონსტიტუცია, ორგანული კანონი, კანონი და ა.შ.). კონსტიტუციური კანონის უმაღლესი ნორმატიული ძალა შესაძლებლობას მოგვცემდა, თავიდან აგვეცილებინა ნორმათა კოლიზიის პრობლემა და ეგსზ-ის მარეგულირებელი ნორმების გაბნევა სხვადასხვა სამართლებრივ აქტებში.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, უპრიანი იქნებოდა მიღებულიყო კონსტიტუციური კანონი „ეკონომიკური განვითარების სპეციალური ზონების შექმნისა და ფუნქციონის ძირითადი პრინციპების შესახებ“, რომე-

ლიც გახდებოდა საქართველოს კონსტიტუციის ნაწილი („შესაძლებელია საოთანადო მუხლების ჩამატებაც კონსტიტუციის შესაბამის თავში – „სახელმწიფო ფინანსები და კონტროლი“). ამ კანონით დადგენილი და პირდაპირ განსაზღვრული პრინციპები საკითხების გარდა, კანონში უნდა ჩაიდოს ბლანკეტური ნორმები, რომლებიც ამა თუ იმ სპეციფიკური საკითხის მოწესრიგების უფლებამოსილებას (სპეციფიკურობისა და ოპერატიულობის ინტერესებიდან გამომდინარე) გადაამისამართებდა სხვადასხვა სამართლებრივ აქტებზე (კანონზე, პრეზიდენტის ბრძანებულებაზე, მთავრობის დადგენილებაზე და ა.შ.).

„ეკონომიკური განვითარების სპეციალური ზონების შექმნისა და ფუნქციონირების ძირითადი პრინციპების შესახებ“ კონსტიტუციური კანონით უნდა განისაზღვროს შემდეგი უმნიშვნელოვანესი პრინციპები:

- ეგსზ-ის შექმნისა და გაუქმების საფუძვლები და წესი, მისი არსებობის მინიმალური ვადა;
- ეგსზ-ის სახეები;
- ეგსზ-ის ფუნქციონირებისა და ინვესტიციების დაცვის სახელმწიფო გარანტიები;
- იმ შეღავათების ზოგადი ჩამონათვალი (მაგალითად, საგადასახადო, საბაჟო, შრომითი, სოციალური და ა.შ.), რომელიც იმოქმედებს ეგსზ-ში;
- იმ საქმიანობისა და პროდუქციის ჩამონათვალი, რომელთა წარმოებაც აკრძალული ან შეზღუდულია ეგსზ-ში;
- სახელმწიფოს ცენტრალურ ორგანოთა განსაკუთრებულ კომპეტენციას მიკუთვნებული საკითხები;
- დავის გადაწყვეტის წესი;
- ეგსზ-ის სახელმწიფო რეგულირების ორგანოს (მაგალითად, სამეთვალყურეო საბჭოს) შექმნისა და საქმიანობის წესი;
- სხვა პრინციპები საკითხები.

7.1.2. ეგსზ-ის შექმნა

ვინაიდან ეგსზ-ის შექმნა დაკავშირებულია საკითხებთან, რომლებიც შედის როგორც ხელისუფლების საკანონმდებლო, ასევე აღმასრულებელ განშტოებათა კომპეტენციაში, უნდა შეირჩეს ისეთი მექანიზმი, რომელიც უზრუნველყოფს უველა დაინტერესებული უწყების მონაწილეობას ამ პროცესში. აქ შეიძლება გამოყენებულ იქნეს შედეგი მექანიზმი:

- ყოველი კონკრეტული ეგსზ იქმნება სპეციალური კანონით;
- პარლამენტისათვის შესაბამისი კანონპროექტის წარდგენის უფლება აქვს მხოლოდ საქართველოს მთავრობას;
- პარლამენტი კანონს იღებს აბსოლუტური უმრავლესობით;
- კანონს ხელს აწერს და აქვეყნებს საქართველოს პრეზიდენტი.

ამ მექანიზმით პროცესში ჩართულია პარლამენტი, როგორც ქვეყნის საშინაო და საგარეო პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებების

განმსაზღვრელი ორგანო, ასევე საქართველოს მთავრობა და პრეზიდენტი, როგორც საშინაო და საგარეო პოლიტიკის განმახორციელებელი.

გარდა ზემოაღნიშნულისა, ყოველი კონკრეტული ეგსტ-ის გახორცი
შექმნას ის უპირატესობა აქვს, რომ კონსტიტუციური კანონი დაადგენს
უმთავრეს პრინციპებს, ხოლო წმინდა სპეციფიკური საკითხების მოგვარების
უფლებამოსილებას გადასცემს კანონს კონკრეტული ეგსტ-ის შესახებ. ასეთი
კანონით უნდა განისაზღვროს ისეთი სპეციფიკური საკითხები, როგორიცაა:

- ეგსტ-ის ფორმა;
  - ეგსტ-ის არსებობის ვადა;
  - ეგსტ-ის საზღვრები, შესვლა-გამოსვლის წესები;
  - საგადასახადო და საბაჟო რეჟიმი;
  - მიღებული შემოსავლების განაწილების წესი;
  - საწარმოთა რეგისტრაციასა და ფუნქციონალური დაკავშირებული სპეციალური საკითხები;
  - სხვა სპეციფიკური საკითხები.

7.1.3. ეგსტ-ის მართვა

ეგსზ-ის მართვის საკითხი დაკავშირებულია არა მარტო უშუალოდ ზონის მართვასთან, არამედ თვითმმართველობის საკითხებთანაც. ერთი მხრივ, ეგსზ-ს აუცილებლად სჭირდება მართვის სპეციფიკური მექანიზმები, ხოლო მეორე მხრივ, გამართლებული არ იქნება ზონის ტერიტორიაზე აღგილობრივ თვითმმართველობაზე უარის თქმა. ზონის ტერიტორიაზე განლაგებულ აღმინისეგრაციულ-ტერიტორიულ ერთეულებში უნდა დარჩეს ჩვეულებრივი აღგრ

ლობრივი თვითმმართველობა, ხოდო ეგსზ-ის მართვის ფუნქცია უნდა განახორციელოს ეგსზ-ის აღმინისტრაციამ (მმართველმა საბჭომ), რომლის შემადგენლობაშიც იქნებიან ცენტრალური ხელისუფლების, ადგილობრივი თვითმმართველობის, საზოგადოებისა და ბიზნესწრეების წარმომადგენლები (აღმინისტრაციის შემადგენლობაში, წევრის ან მეთვალყურის სტატუსით, შეიძლება იყოს საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენელი). იმავდროულად, თვითმმართველობის ორგანოებისა და ეგსზ-ის აღმინისტრაციის (მმართველი საბჭოს) ფუნქციები მკაფიოდ უნდა იყოს გამიჯნული. აღმინისტრაციის კომპეტენციაში უნდა შედიოდეს მხოლოდ ის საკითხები, რომლებიც დაკავშირებულია ეკონომიკური ზონის ფუნქციობასთან, ინვესტიციების მოზიდვასთან, ზონის ინტერესებისათვის საჭირო ინფრასტრუქტურისა და მთლიანად ზონის პერსპექტიულ განვითარებასთან, ანუ ზონის ფუნქციობასთან დაკავშირებული წმინდა ეკონომიკური ტიპის საკითხები. რაც შეეხება მართლწესრიგისა და დამნაშავეობასთან ბრძოლის, განათლების, ჯანმრთელობის დაცვის, გარემოს დაცვისა და სხვა საკითხებს, ისინი უნდა დარჩეს ადგილობრივი თვითმმართველობისა და სახელმწიფოს ცენტრალური მმართველობის რეგიონული ორგანოების გამგებლობაში.

ეკონომიკური ზონების აღმინისტრაციების (მმართველი საბჭოების) საქმიანობაზე ზედამხედველობისათვის უნდა არსებობდეს ეკონომიკური განვითარების სპეციალური ზონების სამეთვალყურეო საბჭო. საბჭო შესაძლოა შედგებოდეს სავარაუდო 5 წლის ვადით არჩეული 7 წევრისაგან, რომელთა წარდგენაც მოხდება ფინანსთა, ეკონომიკური განვითარების, ბუნებრივი რესურსების დაცვისა და შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროების, საქართველოს ეროვნული ბანკის, საქართველოს პარლამენტის, საქართველოს პრეზიდენტის აღმინისტრაციის მიერ. სამეთვალყურეო საბჭოს შემადგენლობას პრეზიდენტთან შეთანხმებით საქართველოს პარლამენტს დასამტკიცებლად წარუდგენს საქართველოს მთავრობა. საბჭო თავისი შემადგენლობიდან აირჩევს თავმჯდომარეს. სამეთვალყურეო საბჭოს ძირითადი ფუნქცია იქნება:

- ეკონომიკური განვითარების სპეციალური ზონების განვითარების პოლიტიკის შემუშავება და მისი განხორციელების ხელშეწყობა;
- კონკრეტული სპეციალური ზონების აღმინისტრაციების (მმართველი საბჭოების) შექმნა, დაკომპლექტება და მათი საქმიანობის კონტროლი;
- ეკონომიკური განვითარების სპეციალურ ზონებში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობა;
- სახელმწიფო ორგანოებსა და ეკონომიკური განვითარების სპეციალურ ზონებს შორის კოორდინირებული ურთიერთობის ხელშეწყობა.

7.14. ეგსზ-დან მიღებული შემოსავლის განაწილების საკითხი

წინა პარაგრაფში აღინიშნა, რომ მეტად მნიშვნელოვანია მკაფიოდ გაიმიჯნოს ეგსზ-ის ტერიტორიაზე არსებული თვითმმართველობის ორგანოთა და ზონის მმართველი საბჭოს კომპეტენციები. ამასთან, ერთ-ერთი უმნიშ-

ვნელოვანების საკითხია ფინანსური და ქონებრივი კომპეტენციების გამიჯვნა. მნიშვნელოვანია, რომ ადგილობრივ თვითმმართველობებს პქონდეთ თავისი ქონება და საგადასახადო შემოსავალი იმისათვის, რომ შესძლონ თავისი ფუნქციის შესრულება და მოსახლეობის მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილება, ისევე, როგორც ზონის ადმინისტრაციას უნდა პქონდეს შემოსავალი, რათა შესძლოს თავისი ფუნქციის სათანადოდ შესრულება (მაგალითად, შესაძლოა, რომ ზოგიერთი გადასახადიდან მათ დარჩეთ გარკვეული პროცენტი). ამისათვის აუცილებელი იქნება, რომ კანონით დეტალურად განისაზღვროს ეს საკითხები. კონსტიტუციური კანონი ამისათვის ნაკლებად გამოსადეგი იქნება, ვინაიდან ის ზოგად პრინციპებს დაადგენს და ვერ შესძლებს შველა ეკონომიკური ზონის სპეციფიკის ასახვას. ამიტომ უმჯობესი იქნება, რომ კონსტიტუციურმა კანონმა ამ საკითხის მოწესრიგება გადაამისამართოს ყოველი კონკრეტული ეგსზ-ის შესახებ კანონზე და ამ უკანასკნელის მეშვეობით მოხდეს საკითხის გადაწყვეტა საჭიროებიდან და მიზანშეწონილობიდან გამომდინარე.

7.2. სამართლებრივი *de jure* იურისდიქციის ფარგლებში ებსზ-ის შემნისა და ფუნქციონირების სამართლებრივი ასპექტები

7.2.1. ეგსზ-ის სამართლებრივი სტატუსის განსაზღვრის ფორმა

საქართველოს *de jure* იურისდიქციის ფარგლებში ეგსზ-ის სამართლებრივი სტატუსის განსაზღვრის საკითხი დიდად არის დამოკიდებული კონფლიქტის მოგვარების პოლიტიკური პროცესის მსვლელობაზე. საქართველოს *de jure* იურისდიქციის ფარგლებში ეგსზ-ის შექმნას თან უნდა ახლდეს შესაბამისი ტერიტორიიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა (IDP's) უპირობო დაბრუნება.

7.1 პარაგრაფში წარმოვადგინეთ ეგსზ-ის შექმნის ცალმხრივი მოდელი, თუმცა, ამ მოდელის ბევრი მექანიზმი შესაძლოა ქმედითი და სასარგებლო აღმოჩნდეს ორმხრივი მოდელის გამოყენების შემთხვევაშიც.

საქართველოს *de jure* იურისდიქციის ფარგლებში ეგსზ-ის სამართლებრივი სტატუსის განსაზღვრისას აუცილებელია თავიდან იქნეს აცილებული რიგი საფრთხეებისა, როგორიცაა აფხაზეთის ტერიტორიაზე საქართველოს ხელისუფლების იურისდიქციის არარსებობის აღიარება ნორმატიული აქტით; აფხაზეთის *de facto* ხელისუფლების აღიარება დამოუკიდებელ სამართლებრივ ურთიერთობათა სუბიექტად და ა.შ.

ამიტომ პირველი ნაბიჯი უნდა იყოს ის, რაც აღვნიშნეთ 7.1.1 პარაგრაფში: საქართველოს ხელისუფლებამ უნდა მიიღოს კონსტიტუციური კანონი „ეკონომიკური განვითარების სპეციალური ზონების შექმნისა და ფუნქციონირების ძირითადი პრინციპების შესახებ“, რომლითაც დადგინდება ქვეყანაში ეკონომიკური განვითარების სპეციალური ზონების შექმნის შესაძლებლობა, შექმნის წესი და საქმიანობის ძირითადი პრინციპები.

შემდეგი ეტაპი იქნება მოლაპარაკების დაწყება აფხაზურ მხარესთან აფხაზეთის ადმინისტრაციული საზღვრის გასწვრივ ეგსზ-ის შექმნისა და ფუნქციონისათვის ერთობლივ დონისძიებათა გატარების თაობაზე. ამისათვის შესაძლებელია გამოყენებულ იქნეს იმავე სახის მრავალმხრივი კომისიის ფორმატი, როგორიცაა აფხაზეთის ან ცხინვალის რეგიონის კონფლიქტის მოგვარების ხელშემწყობი მრავალმხრივი კომისიები (ამ კომისიაში ქართულ და აფხაზურ მხარეებთან ერთად შეიძლება ჩაერთონ საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და რუსეთის წარმომადგენლები). შეათანხმების მიღწევის შემთხვევაში დღის წესრიგში დადგება საკითხი იმ სამართლებრივი დოკუმენტის შესახებ, რომლითაც აფხაზეთის ადმინისტრაციული საზღვრის მიმდებარე ტერიტორიაზე შეიქმნება ეგსზ. ზემოაღნიშნულ საფრთხეთა თავიდან აცილების მიზნით ყველაზე მისაღებად ჩანს შემდეგი მოდელი: „აფხაზეთის ადმინისტრაციული საზღვრის მიმდებარე ტერიტორიაზე ეკონომიკური განვითარების სპეციალური ზონის შექმნისა და ფუნქციონის შესახებ“ საქართველოს კანონით (ასეთი სახის კანონის თაობაზე ჩეტალურად გვქონდა საუბარი 7.1.1 პარაგრაფში, ამიტომ აქ მას აღარ განვიხილავთ) აფხაზეთის ადმინისტრაციული საზღვრის გასწვრივ იქმნება ეგსზ მრავალმხრივი კომისიის ფარგლებში მიღწეული შეთანხმების შედეგად დადგენილ საზღვრებში და წესით. ამ გზით, ერთი მხრივ, თავიდან ავიცილებთ ნორმათა კოლიზიის პრობლემას, ხოლო მეორე მხრივ, ავიცილებთ აფხაზური მხარის დამოუკიდებელ სამართლებრივ სუბიექტად დაფიქსირების პრობლემას.

7.2.2. ეგსზ-ის მართვა

ურიად მნიშვნელოვანია აფხაზეთის ადმინისტრაციული საზღვრის მიმდებარე ტერიტორიაზე ეგსზ-ის მართვის ოპტიმალური მოდელის შერჩევა. საჭიროა შეიქმნას მართვის ორგანო, რომელიც გადაწყვეტს ეგსზ-ის ფუნქციონისათვის ისეთ მნიშვნელოვან საკითხებს, როგორიცაა ზონის მართვა, საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვა, დავების გადაწყვეტა, შემოსავლების განაწილება, საბაჟო კონტროლი და ა.შ. ყველაზე ოპტიმალურად ჩანს შემდეგი მოდელი: მრავალმხრივი კომისია აღწევს შეთანხმებას, რომ ზუგდიდის თვითმმართველობასა და გალის *de facto* თვითმმართველობას შორის (აქ შესაძლოა გალის *de jure* თვითმმართველობის მონაწილეობის საკითხის განხილვაც) ფორმდება ხელშეკრულება ეგსზ-ის ერთობლივი მართვის თაობაზე. ამის შესაძლებლობას იძლევა „ადგილობრივი თვითმმართველობისა და მმართველობის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის მე-8¹ მუხლის მე-2 პუნქტი, რომლის თანახმადაც, „ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებს საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ უფლებამოსილებათა ეფექტიანად განხორციელების მიზნით უფლება აქვთ დადგენილი წესით, ხელშეკრულების საფუძველზე, შექმნას ერთობლივი ორგანოები, რომლებსაც გადასცემენ მათ უფლებამოსილებაში არსებულ

ცალკეულ ერთგვაროვან ფუნქციებს და ამ ფუნქციათა განხორციელებისათვის საჭირო მატერიალურ და ფინანსურ რესურსებს“.

მნიშვნელოვანი იქნება ის გარემოება, რომ მმართველ ორგანოში ქართული მხარისაგან ჩაერთონ გალის *de jure* თვითმმართველობის წარმომადგენლები, აგრეთვე საერთაშორისო ორგანიზაციების (მათ შორის, დონორი ორგანიზაციების) წარმომადგენლები.

ცალკე უნდა აღინიშნოს ეგსზ-ში წესრიგის დაცვისა და ზონის მართვის ორგანოთა გადაწყვეტილებების აღსრულების უზრუნველყოფი ძალების საკითხიც ყველაზე ოპტიმალურად გამოიყერება მე-6 პარაგრაფში აღწერილი უსაფრთხოების მოდელი. უსაფრთხოების უზრუნველყოფი ძალები, ეგსზ-ის მმართველი ორგანოს გადაწყვეტილებათა შესაბამისად და მათ შესასრულებლად, დადგენილი წესით განახორციელებენ თავიანთ ფუნქციებს.

განხილული მოდელის გამართული მუშაობისათვის ხელშემშლელი სამართლებრივი დაბრკოლებების თავიდან აცილების მიზნით, აუცილებელია, რომ მრავალმხრივი კომისიის თუ ეგსზ-ის მმართველი ორგანოს ფარგლებში მიღწეული პრინციპული შეთანხმებები პარალელულ რეჟიმში აისახოს საქართველოს კანონში „აფხაზეთის ადმინისტრაციული საზღვრის მიმდებარე ტერიტორიაზე ეგსზ-ის შექმნისა და ფუნქციობის შესახებ“. ამისათვის საჭიროა, რომ ეკონომიკური განვითარების სპეციალური ზონების სამეთვალყურეო საბჭოს (დეტალურად განხილულია 7.1.3 პარაგრაფში) წარმომადგენლები ქართული მხრიდან ჩაერთოს ეგსზ-ის შექმნისა და ფუნქციობის ყველა საკითხში. ეს წარმომადგენლები, ერთი მხრივ, მეთვალყურეობას გაუწევს საქართველოს სახელმწიფოებრივი ინტერესების დაცვას, ხოლო მეორე მხრივ, მიმდინარე პროცესების შესახებ მუდმივად ინფორმირებული ეყოლება ეკონომიკური განვითარების სპეციალური ზონების სამეთვალყურეო საბჭო. საჭიროების შემთხვევაში, მიწოდებული ინფორმაციის საფუძველზე, ეკონომიკური განვითარების სპეციალური ზონების სამეთვალყურეო საბჭო სათანადო წინადადებით მიმართავს საქართველოს მთავრობას, რათა ამ უკანასენელმა მოამზადოს შესაბამისი საკანონმდებლო ინიციატივები „აფხაზეთის ადმინისტრაციული საზღვრის მიმდებარე ტერიტორიაზე ეგსზ-ის შექმნისა და ფუნქციობის შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის თაობაზე და წარუდგინოს ისინი საქართველოს პარლამენტს.

რაც შეეხება აფხაზური მხარის მიერ მრავალმხრივი კომისიის თუ ეგსზ-ის მმართველი ორგანოს ფარგლებში მიღწეული პრინციპული შეთანხმებების შესრულების უზრუნველყოფისათვის აუცილებელი სამართლებრივი პროცედურების წარმართვის საკითხს, ეს უნდა მოწესრიგდეს მათ მიერვე დადგენილი და მისაღები წესით.

7.3. დავების გადაწყვეტა ებსზ-ზ0

ეგსზ-ის სპეციფიკიდან გამომდინარე, მასში მოქმედ ეკონომიკურ სუბიექტებს შორის კერძო სამართლებრივი სამოქალაქო დავისა და ეკონომიკურ სუბიექტსა და ადმინისტრაციულ ორგანოებს შორის ადმინისტრაციული დავების, მათ შორის, საგადასახადო დავის, გადასაწყვეტიად მიზანშეწონილია კანონით განისაზღვროს საარბიტრაჟო სასამართლოს შექმნა, რომელიც იმოქმედებს კერძო არბიტრაჟებისთვის დადგენილი წესით. კერძოდ, საარბიტრაჟო სასამართლოს წევრებს – შესაძლო არბიტრებს – აირჩევს ეგსზ-ის მმართველი საბჭო უკედა წევრის თანხმობით, რომელთაგან თითო არბიტრსაც აირჩევენ მოღავე მხარეები, ეს ორი არბიტრი კი იმავე შემადგენლობიდან აირჩევს მესამე არბიტრს. ამგარად შექმნილი არბიტრაჟის გადაწყვეტილება საბოლოო უნდა იყოს და მისი გასაჩივრება არ უნდა შეიძლებოდეს.

7.4. საქართველოს სახელმწიფოს მიერ ნაკისრ ვალდებულებათა ბავშვენა ებსზ-ის შემთხვევაში და ფუნქციონირებაზე

აფხაზეთში კონფლიქტის დაწყების შემდეგ საქართველოს აღებული აქვს რამდენიმე ვალდებულება (იურიდიული თვალსაზრისით სხვადასხვა ძალის მქონე), რომლებიც გარკვეულ პრობლემებს ქმნიან წარმოდგენილი პროექტის განხორციელებისთვის. ამ თვალსაზრისით ორი ძირითადი პრობლემა ჩანს:

1. დსთ-ის ეგიდით მიღებული აქტები. მაგალითად, „დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობაში კოლექტიური სამშვიდობო ძალების შესახებ დებულების დამტკიცების შესახებ“ დამოუკიდებელ სახელმწიფოთა თანამეგობრობის წევრი სახელმწიფოების 1996 წლის 19 იანვრის გადაწყვეტილება, რომლითაც სამშვიდობო ძალებს მიენიჭათ ტვირთების კონტროლის უფლება. ამ უფლების გასაუქმებლად ან ისევ დსთ-მ უნდა მიიღოს სათანადო გადაწყვეტილება, რაც შეიძლება პრობლემური აღმოჩნდეს, ან უნდა გამოვიყენოთ 7.1.1 პარაგრაფში აღნიშნული გზა, ანუ კონსტიტუციური კანონის მექანიზმი, ვინაიდან კონსტიტუციურ კანონს უპირატესი იურიდიული ძალა აქვს საერთაშორისო ნორმის მიმართ.
2. ეს არის მრავალმხრივი კონისიის ეგიდით მოლაპარაკებების შედეგად დადგებული შეთანხმებები. აქ პრობლემა ბევრად უფრო მარტივია, ვინაიდან მხარეთა დაინტერესების შემთხვევაში ძალზე მარტივია ადრე მიღებულ შეთანხმებათა გადასინჯვა. გარდა ამისა, ამ შეთანხმებათა სამართლებრივი ძალა პრინციპში გაურკვეველია. უფრო მეტიც, შეიძლება ითქვას, რომ ამ შეთანხმებებს არანაირი სამართლებრივი ძალა არა აქვთ, მათი შესრულება მხოლოდ კეთილ ნებაზეა დამოკიდებული. ამის თქმის საშუალებას იძლევა „საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებების შესახებ“ საქართველოს კანონი, რომლის მე-3 მუხლის „ა“ ქვეპუნქტის თანახმად „საერთაშორისო ხელშეკრულება არის საქართველოს მიერ უცხო სახელმწიფოსთან (სახელმწიფოებთან) ან საერთაშორისო ორგანიზაციასთან (ორგანიზაციებთან) წერილობითი ფორმით დადგებული შეთანხმება,

რომელიც რეგულირდება საერთაშორისო სამართლის ნორმებით, განურჩევლად იმისა, წარმოდგენილია იგი ერთი თუ რამდენიმე ერთმანეთთან დაკავშირებული ღოკუმენტით და მიუხედავად მისი კონკრეტული სახელწოდებისა“, ანუ ოთხმხრივი კომისიის ეგიდით ხელშეკრულებული არ გაფორმებულა არც სახელმწიფოსთან, არც საერთაშორისო ორგანიზაციებთან. ამდენად, ამ კონკრეტულ შემთხვევაში, საქართველო რაიმე საერთაშორისო სამართლებრივი ვალდებულებით შებოჭილი არ არის.

აფხაზეთის ადმინისტრაციული საზღვრის მიმღებარე რაიონების
ადმინისტრაციული და უზიგური რუკები
(1-ლი და მე-2 დანართების განმარტება)

აფხაზეთის ადმინისტრაციული საზღვრის მიმღებარე რაიონების ადმინისტრაციული და ფიზიკური რუკები (ელექტრონული ვერსია), GIS სისტემის გამოყენებით, მომზადდა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის გეოფიზიკის ინსტიტუტის თანამშრომელთა მიერ. მათი მეშვეობით შესაძლებელია მრავალგვარი ინფორმაციის მიღება, მათ შორის, შესაძლებელია ეკონომიკური განვითარების სპეციალური ზონის ოპტიმალური საბაჟო საზღვრის დადგენა (რომელიც შეიძლება არ დაემთხვეს ადმინისტრაციულ საზღვრებს), რაც გაამარტივებს როგორც საბაჟო კონტროლს, ასევე უსაფრთხოების დაცვას, შეამცირებს ზონის ადმინისტრირებისათვის აუცილებელი ადამიანური რესურსისა და ფინანსური სახსრების რაოდენობას. ნიმუშის სახით წარმოდგენილ პროექტს თან ერთვის რეგიონის ადმინისტრაციული და ფიზიკური რუკები.

*სავარგული მიწების სერტიფიკაცია გაცემული და გაცემის გარეშე დარჩენილი მიწების აღრიცხვა გალო და ონაშენიშვილის არის დაფინანსირებული.

მრავალფლიანი ნარგავები (პუქტარებში)

(საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და სტატისტიკის დეპარტამენტის დღეისათვის არსებული მონაცემების მიხედვით)

№	მრავალფლიანი პუქტარების დასახელება	ზუგდიდი	წალენჯიხა	გალი* (1997 წ.)	ოჩამჩირე (1992 წ.)
1	ჩაი	5167	2250	8645	5141
2	ციტრუსი: მათ შორის, მანდარინი, ფორთოხალი, ლიმონი, ფეიხოა, კივი	445 384 5 25 16 15	20 5 — 7 — 8	3787 3388 50 319 30 —	1098 777 79 200 50 —
3	თხილი	3900	1500	2800 (2005 წ.)	—
4	თამბაქო	—	—	—	380
5	ხეხილი	453	281	859	222
6	ვენახი	308	436	220	186
7	თუთა	—	—	363	171
8	ეთერზეთები	—	—	403	1638
9	სხვადასხვა	—	—	826	—
10	სულ	11048	4984	16503	8456

* ჩაის აღნიშნული ფართობი ირიცხებოდა 1997 წელს, დღეისათვის ჩაის პლანტაციების გარკვეული ნაწილი ამოძირკვულია (1400 ჰა) და გაშენებულია თხილის პუქტარა, რომელიც დღეისათვის აღრიცხულია 2800 ჰა-ზე.

აზხაზეთიდან სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის ექსპორტის სასამონღო
სტრუქტურა (ძლი. რუსულ რუბლებში)

(*de facto* აფხაზეთის რესპუბლიკის სახელმწიფო სტატისტიკის სამმართველოს
მონაცემები, რომელთა მოპოვებაც მოხერხდა ამ დროისათვის)

დასახელება	1996 წ.	1997 წ.	1998 წ.	1999 წ.	2000 წ.
ციტრუსები	0,5 (17%)	5,3 (14,9%)	40,6 (46,8%)	111,8 (41,9%)	206,3 (51,3%)
ჩაი (ასაწონი)	0,1 (3,9%)	3,4 (9,4%)	7,6 (8,8%)	23,5 (8,8%)	12,7 (3,2%)
ხილი	0	1,3 (3,6%)	1,3 (1,5%)	5,6 (2,1%)	16,2 (4,0%)
ჯამი (არასასოფლო- სამურნეო პროდუქციის ჩათვლით)	32,3	35,6	86,8	266,6	401,8

ზოგიერთი სამრეწველო პროდუქციის ყარმობა
*(de facto აფხაზეთის რესპუბლიკის სახელმწიფო სტატისტიკის სამართველოს
 მონაცემები, რომელთა მოპოვებაც მოხერხდა ამ დროისათვის)*

დასახელება	ერთეული	1997 წ.	1998 წ.	1999 წ.	2000 წ.
თამბაქოს ნაწარმი	მლნ. ცალი	99,4	141,9	133,4	116,6
თამბაქო (ფერმენტირებული)	ტონა	130,3	176,7	214,5	87,2
თამბაქო (არაფერმენტირებული)	ტონა	48,6	55,2	14,1	29,4
პური და პურ-ფუნთუშეული ნაწარმი	ტონა	4211,1	4601,7	5213,8	5112,0
ფქვილის საკონდიტრო ნაწარმი	ტონა	5,5	4,6	6,5	5,4
კანფეტი	ტონა	18,7	20,3	11,7	8,7
ძეხვეული	ტონა	12,0	12,9	8,4	7,4
ხორცი	ტონა	14,5	19,5	24,9	13,9
რძის პროდუქტები	ტონა	134,7	143,4	206,5	164,6
ზქვილი	ტონა	2555,0	2195,0	4698,4	4850,0
თვეზის ნაწარმი	ტონა	142,4	32,1	30,2	34,5
თვეზი (გადაუმუშავებელი)	ტონა	21,8	173,7	946,3	388,6
თვეზის კონსერვი	ტონა	65,9	98,6	124,0	951,9
ჩაი (შავი ბაისის)	ტონა	385,4	780,0	1109,4	1007,4
დვინო	ათასი დალი	1,4	0,8	1,1	12,1
ლუდი	ათასი დალი	5,0	7,7	11,7	15,7
უალკოჰოლო სასმელები	ათასი დალი	23,6	18,8	12,2	14,8
მინერალური წყალი	ათასი დალი	14,7	13,8	11,3	10,6

სასოფლო-სამეურნეო სავარბულების განაწილება რაიონების
ზონებით (პუქტარებში)
(*de facto* აფხაზეთის რესპუბლიკის სახელმწიფო სტატისტიკის სამმართველოს
მონაცემები, რომელთა მოპოვებაც მოხერხდა ამ დროისათვის)

რაიონი	მიწები, გამოყენებული სოფლის მეურნეობაში დასაქმებული მიწის მომხმარებელთა მიერ	მათ შორის	
სულ აფხაზეთში	400221	385780	14441
გაგრის	34418	32883	1535
გუდაუთის	63233	60587	2646
სოხუმის	49286	47973	1313
გულრიფშის	61465	59550	1915
ოჩამჩირის	108329	105888	2441
ტყვარჩელის	33219	31877	1342
გალის	50271	47022	3249

ს.12	ს.13	ს.14	ს.15	ს.16	ს.17	ს.18
ს.1001	ს.2011	0,08	0,28	დანარ	სასოფლო-სამეურნეო	მოქალაქეთა მიერ
ს.21	ს.21	2,0	1,1	მომო	საწარმოები და	კერძოდ
ს.22	ს.22	0,1	0,2	მომო	ორგანიზაციები	გამოყენებული
ს.23	ს.23	8,31	6,65	მომო		
ს.24	ს.24	8,21	7,14	მომო		

სოფლის მეშრეობის განვითარების ძირითადი განვითარებები
(*de facto* აფხაზეთის რესპუბლიკის სახელმწიფო სტატისტიკის სამმართველოს
მონაცემები, რომელთა მოპოვებაც მოხერხდა ამ დროისათვის)

	1996 წ.	1999 წ.	2000 წ.
სულ სასოფლო-სამეურნეო საწარმოები და მეურნეობები	152	122	117
მათ შორის,			
კოლმეურნეობები	67	58	55
საბჭოთა მეურნეობები	68	30	27
აგროფირმები	17	19	19
სასოფლო-სამეურნეო საწარმოები	—	15	16
სათესი ფართობი (ყველა კატეგორიის მეურნეობაში), ჰა	11443	13008	10433
მათ შორის,			
სიმინდი სამარცვლელი	11150	12126	9587
თამბაქო	215	692	601
კარტოფილი	25	—	4
ბოსტნეული	53	60	113
საკვები კულტურები	—	130	128

ზუგდიდის ოაიონი

მიმღები მიმღები

2004 წლის ბიუჯეტის შემოსულობების შესრულების ანგარიში

1	გეგმა		საკახო შესრულება
	დამტკიცებული	დაზუსტებული	
საგადასახადო შემოსავლები	2312500	2590100	2749766
საშემოსავლო გადასახადი	1304600	1399300	1632781
მოგების გადასახადი	396200	649200	696865
დამატებული ღირებულების გადასახადი მათ შორის:	0	0	0
- საქართველოს ტერიტორიაზე რეალიზებული პროდუქციიდან და გაწეული მომსახურებიდან			
- იმპორტული პროდუქციიდან			
აქციზი იმპორტული პროდუქციიდან			
საბაჟო გადასახადი			
ქონების გადასახადი მათ შორის:	118500	122900	126411
- ფიზიკურ პირთა ქონების გადასახადი	27400	26800	26411
- საწარმოთა ქონების გადასახადი	91100	96100	100000
გადასახადი ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობისათვის მათ შორის:	30000	30000	14572
- სასარგებლო წიაღისეულით სარგებლობისათვის			
- ტყის რესურსებით სარგებლობისათვის	24000	24000	14148
- მცენარეული რესურსებით სარგებლობისათვის			
- წყლის რესურსებით სარგებლობისათვის	6000	6000	424
- ცხოველთა სამყაროს რესურსებით სარგებლობისათვის			

- სხვა არაქლასიფიცირებული გადასახადი ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობისათვის			
გადასახადი მავნე ნივთიერებებით გარემოს დაბინძურებისათვის (2005 წლამდე) მათ შორის:	280000	200000	101187
- სტაციონალური წყაროებიდან ატმოსფეროში მავნე ნივთიერებათა გამოყრქვებისათვის			
- წყლის ობიექტებში მავნე ნივთიერებათა ჩაშვებისათვის	280000	200000	101187
- იმპორტირებული, აგრეთვე აღგიღებული და მიწოდებული საწვავის გადასახადი			
გადასახადი ქონების გადაცემისათვის (2005 წლამდე) მათ შორის:	30000	30000	49654
- უძრავი ქონების გადაცემისათვის	18200	18200	46479
- ავტოსატრანსპორტო საშუალებების გადაცემისათვის	11800	11800	3175
- მექანიზრებისა და ჩექებისათვის			
- სხვა არაქლასიფიცირებული გადასახადი ქონების გადაცემისათვის			
ფიქსირებული გადასახადი (2005 წლამდე)	5000	5000	
მცირე ბიზნესის გადასახადი (2005 წლამდე)	30000	30000	5662
სხვა არაქლასიფიცირებული საერთო-სახელმწიფოებრივი გადასახადი			
აღგიღობრივი გადასახადები მათ შორის:	118200	123700	122634
1) სათამაშო ბიზნესის გადასახადი	10900	10900	6641
2) საკურორტო გადასახადი (2005 წლამდე)			
3) სასტუმროს გადასახადი (2005 წლამდე)	500	500	1299
4) რეკლამის გადასახადი (2005 წლამდე)	1500	1500	65
5) აღგიღობრივი სიბილიგის გამოყენებისათვის გადასახადი (2005 წლამდე)			
6) მიწის გადასახადი აქტუან:	87900	93400	93610
- სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის გადასახადი	61200	62300	44914
- არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის გადასახადი	26700	31100	48696

7) სხვა არაკლასიფიცირებული ადგილობრივი გადასახადები	17400	17400	21019
არასაქადასახადო შემოსავლები გათ შორის:	215300	220300	261248
მოსაკრებლები აქტები:	35000	38000	26576
1) საერთო-სახელმწიფოებრივი მოსაკრებლები	3000	3000	323
- სალიცუნზო მოსაკრებლები			
- სანებართვო მოსაკრებლები			
- სარეგისტრაციო მოსაკრებლები	1800	1800	
- სახელმწიფო ბაჟი	200	200	323
- მოსაკრებელი სამხედრო საგალოებებულო სამსახურის გადატადვისათვის	1000	1000	
- სხვა არაკლასიფიცირებული საერთო- სახელმწიფოებრივი მოსაკრებლები			
2) ადგილობრივი მოსაკრებლები	32000	35000	26253
- მოსაკრებელი მშენებლობის დაწყების ნებართვისათვის	3000	3000	1899
- მოსაკრებელი გარე ვაჭრობის ნებართვისათვის	11600	14600	16619
- მოსაკრებელი გარე რეკლამის გავრცელების ნებართვისათვის	6500	6500	3799
- მოსაკრებელი საზოგადოებრივი ადგილებით სარგებლობის შეზღუდვის ნებართვისათვის			25
- მოსაკრებელი ადგილობრივი სამგზავრო- სატრანსპორტო გადაზიდვის ნებართვისათვის	5000	5000	120
- მოსაკრებელი არქიტექტურული მოიქმების სტრუქტურულ-ფუნქციური წყობისა და ორსახის შეცვლის ნებართვისათვის	1000	1000	435
- მოსაკრებელი ავტოტრანსპორტის პარკირების ნებართვისათვის	1900	1900	2676
- სატენდერო მოსაკრებელი	1000	1000	
- სხვა არაკლასიფიცირებული ადგილობრივი მოსაკრებელი	2000	2000	680
შემოსავალი სახელმწიფო ქონების იჯარიდან გათ შორის:	74000	74000	88704
- შემოსავალი მიწის ფარიდან	59000	59000	74979
- შემოსავალი შენიბა-ნაგებობების იჯარიდან	15000	15000	13725
- სხვა არაკლასიფიცირებული სახელმწიფო ქონების იჯარიდან მიღებული შემოსავალი			

მომსახურების გაწევის საფასურით (სპეციალური შემოსავლებიდან) მიღებული შემოსავალი	47800	49800	64200
მათ შორის:			
- სამედიცინო და ვეტერინალური მომსახურების გაწევიდან			353
- განათლების სფეროში მომსახურების გაწევიდან			53874
- კულტურის სფეროში მომსახურების გაწევიდან			8495
- სანახაობით, გასართობ და სპორტულ დაწესებულებებთან დაკავშირებული მომსახურების გაწევიდან			448
- საარქივო მომსახურების გაწევიდან			880
- სხვა არაკლასიფიცირებული მომსახურების გაწევიდან	47800	49800	150
შემოსავალი არაძირითადი (თანმდევი) გაყიდვიდან			
შემოსავალი ადგილობრივი ორგანოების საკუთრებაში არსებული ქონებით ან ამ ქონების მონაწილეობით შექმნილი იურიდიული პირისაგან მიღებული დივიდენდებიდან და წმინდა მოგების ნაწილიდან			600
შემოსავალი როიალტიდან			
შემოსავალი სესხის, ღეპოზიტის, ვექსელის და სხვა სახის პროცენტებიდან (სარგებელი)			
ჯარიმებითა და სანქციებით მიღებული შემოსავლები	5000	5000	14244
მათ შორის:			
- შემოსავალი ჯარიმებიდან საგზაო მომრაობის წესების დაწლვევისათვის			
- სხვა არაკლასიფიცირებული ჯარიმები და სანქციები	5000	5000	14244
შემოსავალი გაცემული კრედიტის (სესხების) დაბრუნებიდან			
შემოსავალი, მიღებული კალუტის კურსის ცვლილებით			
შემოსავალი, მიღებული სოციალური დაწლვევის ერთიანი სახელმწიფო ფონდიდან დროებითი შრომისუნარობის დროს დახმარებების გასაცემად			
შემოსავალი კანონმდებლობით დაწესებული სხვა არაკლასიფიცირებული არასაგადასახადო შემოსავლებიდან	13500	13500	49044
შემოსავალი კაპიტალის ოპერაციებიდან მათ შორის:	40000	40000	17880

- შემოსავალი ძირითადი (გარდა მიწისა) კაპიტალის (სახელმწიფო ქონების) გაყიდვიდან, პრივატიზებიდან	30000	30000	12158
- სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული არასასოფლო- სამეურნეო დანიშნულების სახელმწიფო მიწის გასხვისების (გაყიდვის) შედეგად მიღებული შემოსავალი	5000	5000	5722
- ფინანსური პირისა და ქრისტი სამართლის ოურიდიული პირის სარგებლობაში არსებული არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების სახელმწიფო მიწაზე კრისტი საკუთრებას მინიჭების (გაყიდვის) შედეგად მიღებული შემოსავალი	5000	5000	
- შემოსავალი არამატერიალური აქტივების გაყიდვიდან			
- სხვა შემოსავლები კაპიტალის ოპერაციებიდან			
სულ საგადასახადო და არასაგადასახადო შემოსავლები	2527800	2810400	3011014
შემოსავალი კანონმდებლობით დაწესებული სხვა არასაგადასახადო შემოსავლებიდან მათ შორის:	3200000	4305989	4306009
შემოსავალი გრანტებიდან მათ შორის:	0	10634	10634
- შემოსავალი მიმდინარე დანიშნულების გრანტებიდან		10634	10634
- შემოსავალი სახელმწიფო მმართველობის სხვა დონეების ორგანიზაციებიდან მიღებული მიმდინარე დანიშნულების გრანტებიდან			
- შემოსავალი კაპიტალური დანიშნულების გრანტებიდან			
- შემოსავალი სახელმწიფო მმართველობის სხვა დონეების ორგანიზაციებიდან მიღებული კაპიტალური დანიშნულების გრანტებიდან			
შემოსავალი ფინანსური დახმარებიდან (ტრანსფერტებიდან) მათ შორის:	3200000	3200000	3200000
- შემოსავალი მიმდინარე დანიშნულების ფინანსური დახმარებიდან (ტრანსფერტებიდან)	3200000	3200000	3200000
- შემოსავალი სპეციალური დანიშნულების ფინანსური დახმარებიდან (ტრანსფერტებიდან)			
შემოსავალი მიღებული ურთიერთანგარიშსწორებით ცენტრალური ბიუჯეტიდან		1055300	1055320
შემოსავალი სესხის აღებძლი (დაფინანსება) მათ შორის:	0	40055	40055
1) საშინაო სესხები	0	0	0
- გრძელვალინი კრედიტები			

- მოქლევადიანი კრედიტები			
- ცენტრალური ბიუგეტიდან მიღებული მოქლევადიანი სესხი			
- სხვა საშინაო სესხები			
2) შემოსავალი გარდამავალი საბრუნავი საშუალებების მოხესხებიდან			
3) შემოსავალი ხარჯების დასაფარავად მიმართული წლის დასაწყისისათვის არსებული სახსრების ნაშთიდან			
4) წინა წელს გამოუყენებელი და დაბრუნებული საბორჯეტო სახსრები			
5) საგარეო სესხები			
შემოსავალი კანონმდებლობით დაწესებული სხვა არასაგადასახადო შემოსავლებიდან		40055	40055
სულ შემოსულობები	5727800	7116389	7317023
წლის დასაწყისისათვის არსებული სახსრების ნაშთი ხარჯების დასაფარავად მიმართული და მოხესხებული თანხის გამოქლებით			34156
ბალანსი	5727800	7116389	7351179

შალენჯის რაოდი

2004 წლის ბიუჯეტის შემოსულობების შესრულების ანგარიში

	გეგმა		საკასო შესრულება
	დამტკიცულია	დაზუსტებულია	
1	4	5	6
საგადასახადო შემოსავლები	642000	871800	875130
საშემოსავლო გადასახადი	270000	479000	479696
მოგების გადასახადი	20000	26000	26303
დამატებული ღირებულების გადასახადი მათ შორის:	0	0	0
- საქართველოს ტერიტორიაზე რეალიზებული პროდუქტიდან და გაწეული მომსახურებიდან			
- იმპორტული პროდუქტიდან			
აქციზი იმპორტული პროდუქტიდან			
საბაჟო გადასახადი			
ქონების გადასახადი მათ შორის:	270000	233000	233612
- ფაზიკურ პირთა ქონების გადასახადი	5000		
- საწარმოთა ქონების გადასახადი	265000	233000	233612
გადასახადი ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობისათვის მათ შორის:	60000	112000	112366
- სასარგებლო წარადისეულით სარგებლობისათვის	2000	1100	1050
- ტყის რესურსებით სარგებლობისათვის	57000	110900	111316
- მცენარეული რესურსებით სარგებლობისათვის			
- წყლის რესურსებით სარგებლობისათვის	1000		
- ცხოველთა სამყაროს რესურსებით სარგებლობისათვის			
- სხვა არაკლასიფიცირებული გადასახადი ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობისათვის			
გადასახადი მავნე ნივთიერებებით გარემოს დაბინძურებისათვის (2005 წლამდე)	1000	7000	7061
მათ შორის:			
- სტაციონალური წყაროებიდან ატმოსფეროში მავნე ნივთიერებათა გამოფრქვევისათვის	1000	7000	7061
- წყლის ობიექტებში მავნე ნივთიერებათა ჩამოვალისათვის			
- იმპორტირებული, აგრეთვე ადგილზე წარმოებული და მიწოდებული საწვავის გადასახადი			

გადასახადი ქონების გადაცემისათვის (2005 წლამდე)	3000	2800	3058
მათ შორის:			
- უძრავი ქონების გადაცემისათვის	600	400	390
- ავტოსატრანსპორტო საშუალებების გადაცემისათვის	600	300	545
- მეშვიდერეობისა და ჩუქუპისათვის	1800	2100	2123
- სხვა არაკლასიფიცირებული გადასახადი ქონების გადაცემისათვის			
ფიქსირებული გადასახადი (2005 წლამდე)	1000		
მცირე ბიზნესის გადასახადი (2005 წლამდე)	2000		
სხვა არაკლასიფიცირებული საერთო- სახელმწიფოებრივი გადასახადი			
ადგილობრივი გადასახადები მათ შორის:	15000	12000	13034
1) სათამაშო ბიზნესის გადასახადი			
2) საკურორტო გადასახადი (2005 წლამდე)			
3) სასტუმროს გადასახადი (2005 წლამდე)			
4) რეკლამის გადასახადი (2005 წლამდე)			
5) ადგილობრივი სიმბოლიკის გამოყენებისათვის გადასახადი (2005 წლამდე)			
6) მიწის გადასახადი აქციან:	13000	5000	5337
- სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის გადასახადი	8000	5000	5337
- არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის გადასახადი	5000		
7) სხვა არაკლასიფიცირებული ადგილობრივი გადასახადები	2000	7000	7697
არასაგადასახადო შემოსავლები მათ შორის:	25000	30000	30347
მოსაკრებლები აქციან:	10000	16500	16431
1) საერთო-სახელმწიფოებრივი მოსაკრებლები	5000	8500	8500
- სალიცენზიონ მოსაკრებლები			
- სანებართვო მოსაკრებლები			
- სარეგისტრაციო მოსაკრებლები	2000	5100	5127
- სახელმწიფო ბაჟი	1000	1700	1653
- მოსაკრებელი სამხედრო სავალდებულო სამსახურის გადავალებისათვის	2000	1700	1720
- სხვა არაკლასიფიცირებული საერთო- სახელმწიფოებრივი მოსაკრებლები			
2) ადგილობრივი მოსაკრებლები	5000	8000	7931
- მოსაკრებელი შენწყობლის დაწყების ნებართვისათვის			
- მოსაკრებელი გარე გაჭრობის ნებართვისათვის	3000	6000	5826
- მოსაკრებელი გარე რეკლამის გავრცელების ნებართვისათვის			

<p>შემოსავალი, მიღებული სოციალური დაზღვევის ერთანი სახელმწიფო ფონდიდან დროებითი შრომისუუნარობის დროს დახმარებების გასაცემად</p>			
<p>შემოსავალი კანონმდებლობით დაწესებული სხვა არაკლასიფიცირებული არასაგადასახადო შემოსავლებიდან</p>			
<p>შემოსავალი კაპიტალის ოპერაციებიდა მათ შორის:</p> <ul style="list-style-type: none"> - შემოსავალი ძირითადი (გარდა მიწისა) კაპიტალის (სახელმწიფო ქონების) გაყიდვიდან, პრივატიზებიდან - სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული არასასოფლო-სამურნეო დანიშნულების სახელმწიფო მიწის გასხვისების (გაყიდვის) შედეგად მიღებული შემოსავალი - ფინიკური პირისა და ქრისტიანობის ოურიდიული პირის სარგებლობაში არსებული არასასოფლო-სამურნეო დანიშნულების სახელმწიფო მიწაზე კერძო საკუთრების მინაჭების (გაყიდვის) შედეგად მიღებული შემოსავალი - შემოსავლი არამატერიალური აქტივების გაყიდვიდან - სხვა შემოსავლები კაპიტალის ოპერაციებიდან	4000	8300	8660
<p>სულ საგადასახადო და არასაგადასახადო შემოსავლები</p>	667000	901800	905477
<p>შემოსავალი კანონმდებლობით დაწესებული სხვა არასაგადასახადო შემოსავლებიდან მათ შორის:</p>	1785000	2354700	2354720
<p>შემოსავალი გრანტებიდან მათ შორის:</p> <ul style="list-style-type: none"> - შემოსავალი მიმდინარე დანიშნულების გრანტებიდან - შემოსავალი სახელმწიფო შმართველობის სხვა დონეების ორგანიზაციებიდან მიღებული მიმდინარე დანიშნულების გრანტებიდან - შემოსავალი კაპიტალური დანიშნულების გრანტებიდან - შემოსავალი სახელმწიფო შმართველობის სხვა დონეების ორგანიზაციებიდან მიღებული კაპიტალური დანიშნულების გრანტებიდან	0	0	0
<p>შემოსავალი ფინანსური დახმარებიდან (ტრანსფერტებიდან) მათ შორის:</p> <ul style="list-style-type: none"> - შემოსავალი მიმდინარე დანიშნულების ფინანსური დახმარებიდან (ტრანსფერტებიდან) - შემოსავალი სპეციალური დანიშნულების ფინანსური დახმარებიდან (ტრანსფერტებიდან)	1785000	1785000	1785000
<p>შემოსავალი მიღებული ურთიერთანგარიშსწორებით ცენტრალური ბიუჯეტიდან</p>		569700	569720
<p>შემოსავალი სესხის აღებიდან (დაფინანსება)</p> <p>მათ შორის:</p>	0	0	0
I) საშინაო სესხები	0	0	0
- გრძელვალინი კრედიტები			

- მოკლევადიანი ქრედიტები			
- ცენტრალური ბიურეტიდან მიღებული მოკლევადიანი სესხი			
- სხვა საშინაო სესხები			
2) შემოსავალი გარდამავალი საბრუნავი საშუალებების მოსესხებიდან			
3) შემოსავალი ხარჯების დასაფარავად მიმართული წლის დასწყისისათვის არსებული სახსრების ნაშთიდან			
4) წინა წლის გამოუყენებული და დაბრუნებული საბოლოო სახსრები			
5) საგარეო სესხები			
შემოსავალი ქანონმდებლობით დაწესებული სხვა არასაგადასახადო შემოსავლებიდან			
სულ შემოსულობები	2452000	3256500	3260197
წლის დასაწყისისათვის არსებული სახსრების ნაშთი ხარჯების დასაფარავად მიმართული და მოსესხებული თანხის გამოკლებით			3790
ბალანსი	2452000	3256500	3263987

მესტიის ოაიონი

2004 წლის ბიუჯეტის შემოსულობების შესრულების ანგარიში

	გეგმა		საკახო შესრულება
	დამტკიცებული	დაზუსტებული	
საგადასახადო შემოსავლები	328000	328000	466264
საშემოსავლო გადასახადი	175000	175000	234611
მოგების გადასახადი	5000	5000	5539
დამატებული ღირებულების გადასახადი მათ შორის:	0	0	0
- საქართველოს ტერიტორიაზე რეალიზებული პროდუქციიდან და გაწეული მომსახურებიდან			
- იმპორტული პროდუქციიდან			
აქციზი იმპორტული პროდუქციიდან			
საბაჟო გადასახადი			
ქონების გადასახადი მათ შორის:	6000	6000	6792
- ფიზიკურ პირთა ქონების გადასახადი			
- საწარმოთა ქონების გადასახადი	6000	6000	6792
გადასახადი ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობისათვის მათ შორის:	130000	130000	217984
- სასარგებლო წიაღისულით სარგებლობისათვის			
- ტყის რესურსებით სარგებლობისათვის	130000	130000	217984
- მცენარეული რესურსებით სარგებლობისათვის			
- წყლის რესურსებით სარგებლობისათვის			
- ცხოველთა სამყაროს რესურსებით სარგებლობისათვის			
- სხვა არაკლასიფიცირებული გადასახადი ბუნებრივი რესურსებთ სარგებლობისათვის			

გადასახადი მავნე ნივთიერებებით გარემოს დაბინძურებისათვის (2005 წლამდე) მათ შორის:	1000	1000	0
- სტაციონალური წყაროებიდან ატმოსფეროში მავნე ნივთიერებათა გამოყრელებისათვის			
- წყლის ობიექტებში მავნე ნივთიერებათა ჩამოვალისათვის			
- იმპორტირებული, აგრეთვე ადგილზე წარმოქმული და მიწოდებული საწავლის გადასახადი	1000	1000	
 გადასახადი ქონების გადაცემისათვის (2005 წლამდე)	1000	1000	267
მათ შორის:			
- უძრავი ქონების გადაცემისათვის	1000	1000	267
- ავტოსატრანსპორტო საშუალებების გადაცემისათვის			
- მექანიზრებისა და ჩუქებისათვის			
- სხვა არაკლასიფიცირებული გადასახადი ქონების გადაცემისათვის			
ფიქსირებული გადასახადი (2005 წლამდე)	1000	1000	
მცირე ბიზნესის გადასახადი (2005 წლამდე)	2000	2000	
 სხვა არაკლასიფიცირებული საქრთო- სახელმწიფოუნივერსიტეტი გადასახადი			
ადგილობრივი გადასახადები მათ შორის:	7000	7000	1071
1) სათამაშო ბიზნესის გადასახადი			
2) საქურორტო გადასახადი (2005 წლამდე)			
3) სასტუმროს გადასახადი (2005 წლამდე)	1000	1000	
4) რეკლამის გადასახადი (2005 წლამდე)			
5) ადგილობრივი სიმბოლიკის გამოყენებისათვის გადასახადი (2005 წლამდე)			
6) მიწის გადასახადი აქტები:	6000	6000	1071
- სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის გადასახადი			
- არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის გადასახადი	6000	6000	1071
7) სხვა არაკლასიფიცირებული ადგილობრივი გადასახადები			

არასაგადასახადო შემოსავლები მათ შორის:	12000	40300	46282
მოსაკრებლები აქცენტი:	5000	5000	7831
1) საერთო-სახელმწიფოებრივი მოსაკრებლები	2800	2800	5065
- სალიცუნზომ მოსაკრებლები			
- სანებართვო მოსაკრებლები			
- სარეგისტრაციო მოსაკრებლები			
- სახელმწიფო ბაჟი	2500	2500	5065
- მოსაკრებელი სამსედრო სავალდებულო სამსახურის გადავადებისათვის	300	300	
- სხვა არაკლასიფიცირებული საერთო-სახელმწიფოებრივი მოსაკრებლები			
2) ადგილობრივი მოსაკრებლები	2200	2200	2766
- მოსაკრებელი შენებლობის დაწყების ნებართვისათვის			
- მოსაკრებელი გარე ვაჭრობის ნებართვისათვის	2200	2200	2766
- მოსაკრებელი გარე რეკლამის გაურცელების ნებართვისათვის			
- მოსაკრებელი საზოგადოებრივი ადგილებით სარგებლობის შეზღუდვის ნებართვისათვის			
- მოსაკრებელი ადგილობრივი სამგზავრო-სატრანსპორტო გადაზიდვის ნებართვისათვის			
- მოსაკრებელი არქიტექტურული ობიექტების სტრუქტურულ-ფუნქციური წყობისა და იქნახის შეცვლის ნებართვისათვის			
- მოსაკრებელი ავტოტრანსპორტის პარკირების ნებართვისათვის			
- სატექნიკურო მოსაკრებელი			
- სხვა არაკლასიფიცირებული ადგილობრივი მოსაკრებელი			
შემოსავალი სახელმწიფო ქონების იჯარიდან მათ შორის:	0	0	0
- შემოსავალი მიწის იჯარიდან			
- შემოსავალი შენობა-ნაგებობების იჯარიდან			
- სხვა არაკლასიფიცირებული სახელმწიფო ქონების იჯარიდან მიღებული შემოსავალი			

მოშასხურების გაწევის საფასურით (სპეციალური შემოსავლებიდან) მიღებული შემოსავალი	0	0	0
მათ შორის:			
- სამედიცინო და ვეტერინალური მომსახურების გაწევიდან			
- განათლების სფეროში მომსახურების გაწევიდან			
- კულტურის სფეროში მომსახურების გაწევიდან			
- სანახაობით, ვასარობ და სპორტულ დაწესებულებებთან დაკავშირებული მომსახურების გაწევიდან			
- საარქივო მომსახურების გაწევიდან			
- სხვა არაკლასიფიცირებული მომსახურების გაწევიდან			
შემოსავალი არაძირითადი (თანმდევი) გაყიდვიდან			
შემოსავალი არაძირითადი (თანმდევი) გაყიდვიდან			
შემოსავალი ადგილობრივი ორგანოების საკუთრებაში არსებული ქონებით ან ამ ქონების მონაწილეობით შექმნილი იურიდიული პირისაგან მიღებული დივიდენდებიდან და წმინდა მოგების ნაწილიდან			
შემოსავალი როიალტიიდან			
შემოსავალი სესხის, დეპოზიტის, ვექსელის და სხვა სახის პროცენტებიდან (სარგებელი)			
ჯარიმებითა და სანქციებით მიღებული შემოსავლები	0	0	3410
მათ შორის:			
- შემოსავალი ჯარიმებიდან საგზაო მოძრაობის წევბის დარღვევისათვის			
- სხვა არაკლასიფიცირებული ჯარიმები და სანქციები			3410
შემოსავალი გაცემული კრედიტის (სესხების) დაბრუნებიდან			
შემოსავალი, მიღებული ვალუტის კურსის ცვლილებით			
შემოსავალი, მიღებული სოციალური დაზღვევის ერთანი სახელმწიფო ფონდიდან დროებითი შრომისუნარობის დროს დახმარებების გასცემად	28300	27186	

შემოსავალი კანონმდებლობით დაწესებული სხვა არაკლასიუტიცირებული არასაგადასახადო შემოსავლებიდან			
შემოსავალი კაპიტალის ოპერაციებიდან მათ შორის:	7000	7000	7855
- შემოსავალი ძირითადი (გარდა მიწისა) კაპიტალის (სახელმწიფო ქონების) გაყიდვიდან, პრივატიზებიდან	7000	7000	7855
- სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების სახელმწიფო მიწის გასხვისების (გაყიდვის) შედეგად მიღებული შემოსავალი			
- ფიზიკური პირისა და კერძო სამართლის ორგანიზაციის პირის სარგებლობაში არსებული არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების სახელმწიფო მიწაზე კერძო საკუთრების მინიჭების (გაყიდვის) შედეგად მიღებული შემოსავალი			
- შემოსავალი არამატერიალური აქტივების გაყიდვიდან			
- სხვა შემოსავლები კაპიტალის ოპერაციებიდან			
სულ საგადასახადო და არასაგადასახადო შემოსავლები	340000	368300	512546
შემოსავალი კანონმდებლობით დაწესებული სხვა არასაგადასახადო შემოსავლებიდან მათ შორის:	1560000	2433200	2433210
შემოსავალი გრანტებიდან მათ შორის:	0	0	0
- შემოსავალი მიმდინარე დანიშნულების გრანტებიდან			
- შემოსავალი სახელმწიფო მმართველობის სხვა დონეების ორგანიზაციებიდან მიღებული მიმდინარე დანიშნულების გრანტებიდან			
- შემოსავალი კაპიტალური დანიშნულების გრანტებიდან			
- შემოსავალი სახელმწიფო მმართველობის სხვა დონეების ორგანიზაციებიდან მიღებული კაპიტალური დანიშნულების გრანტებიდან			
შემოსავალი ფინანსური დახმარებიდან (ტრანსფერტებიდან) მათ შორის:	1560000	1560000	1560000
- შემოსავალი მიმდინარე დანიშნულების ფინანსური დახმარებიდან (ტრანსფერტებიდან)	1460000	1460000	1460000
- შემოსავალი სპეციალური დანიშნულების ფინანსური დახმარებიდან (ტრანსფერტებიდან)	100000	100000	100000

შემოსავალი მიღებული ურთიერთანაბრიშსწორებით ცენტრალური ბიუჯეტიდან		873200	873210
შემოსავალი სესხის აღებიდან (დაფინანსება) მათ შორის:	0	0	0
1) საშინაო სესხები	0	0	0
- გრძელვადინი ქრედიტები			
- მოკლევადიანი ქრედიტები			
- ცენტრალური ბიუჯეტიდან მიღებული მოკლევადიანი სესხი			
- სხვა საშინაო სესხები			
2) შემოსავალი გარდამავალი საბრუნავი საშუალებების მოსესხებიდან			
3) შემოსავალი ხარჯების დასაფარავად მიმართული წლის დასაწყისისთვის არსებული სახსრების ნაშთიდან			
4) წინა წელს გამოუყენებული და დაბრუნებული საბიუჯეტო სახსრები			
5) საგარეო სესხები			
შემოსავალი კანონმდებლობით დაწესებული სხვა არასაგადასახადო შემოსავლებიდან			
სულ შემოსულობები	1900000	2801500	2945756
წლის დასაწყისისათვის არსებული სახსრების ნაშთი ხარჯების დასაფარავად მიმართული და მოსესხებული თანხის გამოყენებით			
ბალანსი	1900000	2801500	2945756

0000001	0000001	0000001	მდგრადი იურიდიული დაგენერირებული მოდელი
0000001	0000001	0000001	მდგრადი იურიდიული დაგენერირებული მოდელი
0000001	0000001	0000001	მდგრადი იურიდიული დაგენერირებული მოდელი

აზხაზების ოცხეოველება საქართველოს მხარეების მიხედვით
(2002 წლის მოსახლეობის აღწერის მიხედვით)

მხარეები	მოსახლეობა სულ	მათ შორის, აფხაზი *
საქართველო-სულ	4371535	3527
ქ. თბილისი	10816779	471
აფხაზეთის არ	1956	9
გულეურიშის რაიონი (კოდორის ხეობა)	1956	9
აჭარის არ	376016	1558
ქ. ბათუმი	121806	800
ქედის რაიონი	20024	15
ქობულეთის რაიონი	88063	50
შუახევის რაიონი	21850	25
ხელვაჩაურის რაიონი	90843	645
ხულოს რაიონი	33430	23
გურია	143357	78
ლანჩხუთის რაიონი	40507	7
ოზურგეთის რაიონი	78760	59
ჩოხატაურის რაიონი	24090	12
იმერეთი	699666	388
ქ. ქუთაისი	185965	92
ტყიბულის რაიონი	31132	29
წყალტუბოს რაიონი	73889	48
ჭიათურის რაიონი	56341	17
ბაღდათის რაიონი	29235	7
ვანის რაიონი	34464	24
ზესტაფონის რაიონი	76208	53
თერჯოლის რაიონი	45496	29
სამტრედიის რაიონი	60456	33
საჩხერის რაიონი	46846	11
ხარაგაულის რაიონი	27885	7
ხობის რაიონი	31749	38
ქახეთი	407182	175
ახმეტის რაიონი	41641	10
გურჯაანის რაიონი	72618	32
დედოფლის წყაროს რაიონი	30811	8
თელავის რაიონი	70589	38
ლაგოდეხის რაიონი	51066	15
საგარეჯოს რაიონი	59212	21
სიღნაღის რაიონი	43587	26
ყვარელის რაიონი	37658	25
მცხეთა-მთიანეთი	125443	60
ახალგორის რაიონი	7703	6
დუშეთის რაიონი	33636	31
თიანეთის რაიონი	14014	3

მცხეთის რაიონი	64829	20
ყაზბეგის რაიონი	5261	
რაჭა-ლეჩხეუმი და ქვემო სვანეთი	50969	36
ამბროლაურის რაიონი	16079	10
ონის რაიონი	9277	7
ცაგერის რაიონი	16622	10
ლენტების რაიონი	8991	9
სამეგრელო-ზემო სვანეთი	466100	423
ზუგდიდის რაიონი	167760	172
აბაშის რაიონი	28707	32
მარტვილის რაიონი	44627	37
სენაკის რაიონი	52112	36
ჩხოროწყუს რაიონი	30124	36
წალენჯიხის რაიონი	40133	42
ხობის რაიონი	41240	29
მესტიის რაიონი	14248	12
ქ. ფოთი	47149	27
სამცხე-ჯავახეთი	207598	42
ადიგენის რაიონი	20752	13
ასპინძის რაიონი	13010	4
ახალქალაქის რაიონი	60975	3
ახალციხის რაიონი	46134	12
ბორჯომის რაიონი	32422	10
ნინოწმინდის რაიონი	34305	0
ქვემო ქართლი	497530	183
ქ. რუსთავი	116384	44
ბოლნისის რაიონი	74301	35
გარდაბნის რაიონი	114348	48
დმანისის რაიონი	28034	9
მარნეულის რაიონი	118221	29
თეთრიწყაროს რაიონი	25354	16
წალკის რაიონი	20888	2
შიდა ქართლი	314039	104
გორის რაიონი	148686	45
კასპის რაიონი	52217	13
ქარელის რაიონი	50422	25
ხაშურის რაიონი	62714	21

* ექსპერტული შეფასებით საქართველოს არაკონტროლირებად
ტერიტორიაზე აფხაზთა რაოდენობა 42000 კაცს შეადგენს.